

Žďárské

noviny

duben/ 2021
XXVIII

PATROL®

- poplachové zabezpečovací systémy
- elektrické požární systémy
- kamerové systémy
- komunikační datové sítě
- projekce, montáž, servis a revize

INFO LINE 602 56 56 56

www.patrol.cz

ALARM SYSTEM

201-3

Raritou je velikonočně nazdobená kašna

Rodiče s dětmi již nejméně týden láká na náměstí místní jarní rarita. Tou je velikonočně vyzdobená kašna. Opentlenou kamennou plastiku krásí kolem dokola víc než jak stovka keramických ptáčků a desítky kraslic rozvěšených na několika mohutných pomlázkách, které pro kašnu vytvořil žďárský nadšenec.

Ptáčci i kraslice jsou dílem dětí ze Základní umělecké školy Františka Drdly a Active-Střediska volného času. V době pandemie své výtvary chystaly doma. Výdumky se najdou v každé domácnosti a malí tvůrci popustili uzdu fantazii. Na kašně najdeme celou řadu technik pro výzdobu kraslic a svým dílem se připojili i vedoucí kroužků ručních prací z Active klubu.

Žáci ze ZUŠ si jednotlivě přicházeli do školy pro keramickou hlínu a doma vytvářeli dle své fantazie ptáčky coby posly jara. Vysušená dílka pak dopravili do školy k výpalu.

„Chceme děti pochválit, jak si na dálku s úkolem dobře poradily a vytvořily hezké práce,“ vzkazuje za učitele ZUŠ i vedoucí kroužků Active výtvarnice Jana Zabloudilová.

Připojit se výrobou kraslic mohou i všichni šikovní Žďáráci, kteří k tomu mají výzvu od radnice. Týden před Velikonocemi lidé s obdivem obcházejí kašnu a brali si must. Malí tvůrci se zasloužili o radost, kterou nazdobená kašna lidem i v době nouzového stavu přinesla. Letošní Velikonoce budou opět komornějším svátkem rodin.

-lko-

KAŠNU na žďárském náměstí krásí velikonoční věnec ozdobený kraslicemi a posly jara.

Foto: Lenka Kopčáková

Žďár očkuje v hale sedm dní v týdnu

Od pátku 12. 3. funguje ve sportovní hale na Bouchalkách očkovací centrum (OC) proti onemocnění covid-19. Na jeho vybudování se podílelo město, Kraj Vysočina, novoměstská nemocnice a Tělovýchovná jednota Žďár n. S.

Na Žďársku jsou nyní k dispozici dvě očkovací centra, to žďárské a novoměstské. Obě v režii Nemocnice Nové Město na Moravě. Pro jednodušší navigaci návštěvníků center jsou v obou městech osazeny navigační systémy dopravních značek.

Ve žďárské hale TJ pracuje pět očkovacích týmů, v nemocnici dva týmy. „Kapacita žďárského OC je nastavena až na 500 osob denně a je otevřeno sedm dní v týdnu. Ve všední dny zatím od 12 do 20 a o víkendech od 7.30 do

15 hodin,“ uvádí ředitelka nemocnice Věra Palečková. Při dostatečném množství vakcín a zájmu o očkování lze kapacitu navýšit.

Průchod očkovacím centrem je jednosměrný, od sídliště Libušín k zimnímu stadionu. Vlevo od vstupu je administrativní místnost, dále je samotné OC s pěti očkovacími týmy a stejným počtem očkovacích stanic, na druhé straně budovy vlevo v zasedací místnosti je odpočívárna po očkování.

Proces očkování se urychlí, pokud si lidé přinesou již vyplněný dotazník potřebný k očkování. Stáhnout jej lze z webu města a nemocnice. Vytisknutý je také k dispozici v infocentru žďárského MěÚ. Nutné je mít s sebou i občanský průkaz a kartičku poji-

těnce. K očkování se stačí dostavit v určený čas a ve vhodném oblečení. Pokud možno bez doprovodu, popř. jen s jednou osobou.

Žďárský starosta Martin Mrkos (Žďár-ŽM) vzkazuje velký dík Tělovýchovné jednotě za její vstřícnost. „TJ se zachovala státotvorně. Upřednostnila veřejný zájem, tedy společensky naprosto zásadní masové očkování obyvatelstva, a dokázala se uskromnit,“ oceňuje starosta.

Jak pro ŽN uvádí místostarostka pro oblast zdravotnictví a sociálních věcí Romana Bělohávková (KDU-ČSL), Žďár má pro své OC v hale vytvořen zásobník ochotných dobrovolníků, personální otázku má na starosti nemocnice. Dle ředitelky nemocnice Palečkové se provozy obou center

daří personálně zajistit díky ochotě zdravotníků z nemocnice, ambulantních specialistů, praktiků a zubařů ze spádové oblasti, stejně tak i díky zdravotníkům Záchrané zdravotní služby.

Vedle skupin 80+, 70+ (a po svátcích i 65+) projevují zájem o očkování i padesátníci a šedesátníci pečující o své rodiče nebo manžele.

Romana Bělohávková na dotaz ŽN odpovídá, že s očkováním mladších ročníků se zatím nepočítá. Výjimkou jsou zdravotníci a pedagogičtí pracovníci. V době uzávěrky ŽN mělo proběhnout online setkání hejtmanky Vítězslavy Schreka se všemi praktickými lékaři kraje. Primárním tématem bylo očkování v jejich ambulancích.

-lko-

VODASERVIS
ČERPACÍ TECHNIKA
BAZÉNOVÁ CHEMIE
Jamská 2362/53
591 01 Žďár nad Sázavou
www.vodaservis.cz

VP radon
měření a vyhodnocení radonu
Měření radonu
v půdě a místnostech
Květná 1030/13
Žďár nad Sázavou
tel./fax: 566 628 232
mobil: 603 486 822
e-mail: vp-radon@vp-radon.cz
www.vp-radon.cz

ENVIRO
EKOANALYTIKA s.r.o.
www.enviroeko.cz
SLUŽBY pro ZEMĚDĚLCE
ODBĚRY a ROZBORY
půd (minerální dusík, těžké kovy aj.)
rostlin (ARR, mikroprvky aj.)
ovoce, zeleniny (integrováná produkce)
kompostů, hnojiv, sedimentů, krmiv
DIAGNOSTIKA hádátka bramborového
VRTANÉ STUDNY
pro zavlažování, živočišnou výrobu

TONER-COPY
S.R.O.
Prodej a servis kopírek a tiskáren
PRONÁJEM
SPLÁTKOVÝ PRODEJ
OUTSOURCING
+420 607 320 320
+420 774 112 220
www.toner-copy.cz
servis.zdarns@toner-copy.cz

WinFAS
EKONOMICKÝ SOFTWARE
komplexní
řešení pro
řízení podniku
www.winfas.cz

Začíná obnova uličních stromořadí

Skoro 400 stromů bude nově vysazeno ve 12 žďárských ulicích v rámci projektu Obnova stromořadí, který navazuje na Obnovu zeleně z roku 2018.

Stromy porostou i tam, kde to dříve kvůli podzemním sítím nešlo. Koruny zdravých a správně ošetřovaných stromů v létě ochladí ulice, podél frekventovaných silnic sníží prašnost. Radnice dlouhodobě zacílila na zlepšení mikroklimatu ve městě.

V době vegetačního klidu bylo z ulic odstraněno 113 stromů špatně rostlých, nemocných či ohrožujících, včetně vyřezávání pařezů. Arboristé během léta ošetří na 70 stromů a připraví stanoviště pro podzimní výsadbu. Akce bude přecházet do roku 2022.

Kácení se nejcitelněji dotklo ulic Bezručova a Jiřího z Poděbrad. Dále se kácelo v ulicích Santiniho, Jungmannova, Brněnská, Drdlova, Veselská, 1. máje a Barákova.

Pokácené stromy budou nahrazeny. Tam, kde jich bylo doposud málo, poroste nově více dřevin.

Přímo v Bezručově ulici, kde začátkem března běžela fáze kácení, vysvětloval postupy přítomným novinářům dendrolog a projektant Josef Souček.

Ocenil vizionářský přístup města Žďáru a jeho kroky s velkým předstihem do budoucna. „Zde i přes další veřejné zájmy města zvítězil zájem příjemného klimatu v ulicích. Toto je kompromis legislativy,“ vítá projektant.

Na výsledný efekt si podle něho počkáme tak 15 až 20 let, než nastane optimální fáze korun stromů a ulice se celé zaklenou. Zvláště hlavní ulice zatížené dopravou jsou pro

OBNOVA žďárských stromořadí začala předjarním kácením.

stromy extrémní. Do stromořadí odborníci vybrali šlechtěné taxony stromů, tolerantnější k zatížení provozem a exhalacemi. Dle Josefa Součka, půjde hlavně o rezistentní kultivary jilmů, jirovců, dále o javory a některé druhy lip.

Část stávajících stromů, které jsou perspektivní a dobře plní všechny mikroklimatické funkce, zůstane. Mezi ně budou vysazeny stromy nové.

Součástí projektu Stromořadí je i plán údržby vysazených stromů. Jak dendrolog vysvětluje, v ulicích jsou na bezpečnost kladeny daleko větší nároky než např. v parcích. „U stromořadí bude třeba zapěstovat podjezdové výšky, aby pod stromy projely i nákladní vozy. Stromy bude nutné během let postupně vyvíjet do výš-

ky,“ plánuje.

Je jasné, že podmínky podél silnic budou daleko drsnější. „Samozřejmě negativní vlivy, kterým stromy podléhají ve městě, jim oproti přírodnímu prostředí život zkracují. Předpokládám, že např. zde, v Bezručově ulici, nové stromy vydrží 70 až 80 let,“ odhaduje odborník.

Co se týče této ulice, místostarostka pro komunální oblast Ludmila Řezníčková (ANO 2011) považuje za velmi důležitý vstřícný krok Policie ČR, protože ulice Bezručova má výjezdy na komunikaci I. třídy.

Stromy bude možné nově vysázet v alejích i okolo těchto výjezdů, a jak ujišťuje starosta Martin Mrkos (Žďár-ŽM), maximální možná výsadba byla naplánována v rámci bezpečnostních norem.

PROJEKT řídí dendrolog Josef Souček.
Foto: Lenka Kopčáková

„Nové plánovací období EU bude směřovat obrovské peníze do modrozelených infrastruktur. Naší snahou je profilovat Žďár jako město ekologické s přívětivým životním prostředím. Budeme na tom i nadále intenzivně pracovat,“ plánuje starosta. Revitalizace stromořadí je jedním z projevů této dlouhodobé snahy.

Podle místostarostky Ludmily Řezníčkové je velkým úspěchem města výsledek jednání se síťáři. Ti se k výsadbě dřevin v místech, kde prochází podzemní sítě, zpočátku stavěli negativně.

Díky chráničkám mohou být nyní stromy i v místech, kde to dřív bylo nepředstavitelné. -lko-

Žďár láká zubaře na dotaci, ordinaci i miliónovou půjčku

Již třetím rokem žďárská radnice vyhláší dotáční program s názvem „Podpora stomatologických služeb ve městě Žďár nad Sázavou 2021“. Doposud se mu tak podařilo získat tři mladé zubaře, kteří nastoupili v ordinacích odcházejících penzistů.

Jak připomíná vedoucí odboru sociálního (OS) Petr Krábek, v roce 2019 byla z dotáčního programu podpořena mladá zubní lékařka, která převzala ordinaci po předešlé kolegyni. Loni Žďár takto získal dva mladé zubaře. Oba převzali již uzavřené ordinace, jeden z lékařů pracuje i pod ordinací staršího odcházejícího kolegy.

„Dotáčním programem na podporu stomatologické péče se snažíme řešit a tak trochu i suplovat roli státu, který je zodpovědný za zdravotní péči o obyvatele, včetně péče stomatologické,“ uvádí místostarostka pro zdravotnictví a sociální sféru Romana Bělohávková (KDU-ČSL). I přes získané tři zubní lékaře si je však radnice plně vědoma i nadále velmi špatné situace. „Pro mnoho našich spoluobčanů je téměř neřešitelná,“

konstatuje místostarostka.

Nový dotáční program na podporu stomatologických služeb pro rok 2021 schválili zastupitelé města 25. března a má shodné podmínky s těmi předešlými, byť rok 2021 bude velmi ekonomicky složitý.

Vedoucí OS Petr Krábek připomíná, že celkový objem dotáčního programu je 600 tis. Kč a jeden žadatel může získat částku ve výši 300 tis. Kč. Výzva platí až do 30. září a žadatel mohou stomatologové ve věku do 35 let.

„Pokud se najdou dva noví zubní lékaři, jsme připraveni jim dotaci poskytnout. Stejně tak jako bezúročnou půjčku ve výši až 1 milionu Kč. Snažíme se však hledat bonusy i mimo tento dotáční program,“ naznačuje Romana Bělohávková.

V budově městské polikliniky již nyní na svého nového nájemce čeká zbrusu nová ordinace plná světla. „Rovněž byla zahájena rekonstrukce bytu 3 + KK v budově LŠU. Již na podzim může přivítat nové obyvatele. Zkrátka, opravdu se snažíme, aby si mladí stomatologové do našeho města našli cestu, popř., aby se po náročném

studiu rádi vrátili do svého rodiště,“ poukazuje Romana Bělohávková.

Na dlouhodobě špatnou situaci v dostupnosti stomatologické péče reaguje svou dotáční politikou i Kraj Vysočina. Letos vyčlenil sumu 1,5 mil. Kč, z níž si mohou města i svazky obcí zažádat o příspěvky. Podporu mohou uplatnit jen pro nového či navazujícího zubaře a ten se musí obci uvázat na pět let.

Dle vedoucího OS má Žďár v úmyslu dotaci využít. Bude ovšem záležet, zda přijde zubní lékař a bude žádat dotaci od města.

„Maximální výše podpory pro města velikosti Žďáru je stanovena na 200 tis. Kč a město musí být investorem stavební úpravy, popř. nákupu vybavení. Spoluúčast města je Krajem Vysočina předepsána ve výši 50 % nákladů,“ informuje Petr Krábek.

Možnosti čerpání dotáčního titulu dle místostarostky bedlivě sleduje ředitelka městské polikliniky. Mohl by částečně pokrýt náklady spojené se zmiňovanou nově vytvořenou ordinací na poliklinice, pokud by ji nový zubní lékař využíval. -lko-

Rybníky hospodaří se ziskem

Jedenáct městských rybníků o celkové výměře 25 hektarů hlásí za loňský rok kladný hospodářský výsledek.

Jak vysvětluje místostarostka Ludmila Řezníčková (ANO 2011), loni byly příznivé klimatické podmínky k chovu ryb s dostatkem srážek. Cena narostlé ryby se tak dostala na dobrou úroveň.

Městské rybníky většinou nejsou určeny k intenzivnímu chovu.

„Výjimkou je rybník Velký Žďárský (pozn. red.: zvaný též Horní). Zde kromě kapra chováme i síha peled,“ uvádí místostarostka. Lososovitá ryba původně ze sibiřských řek v Čechách vylepšuje produkci kaprovitých rybníků.

Na území samotného Žďáru jsou tři z městských rybníků: Velký Žďárský (4 ha), Götterův (0,3 ha) a Velký Posměch, který je současně v rekonstrukci.

Za Sběrným dvorem směrem na Jihlavu se rozkládá Kamenný rybník (5 ha) a zbytek extenzivních rybníků najdeme ve Vetelské soustavě a v CHKO Žďárské vrchy. „Na nich máme omezené možnosti jakéhokoliv hospodaření. Chováme tu pouze násadu,“ uvádí Ludmila Řezníčková.

Loňské náklady na rybníky činily něco přes 586 tisíc Kč, z toho hlavní položkou bylo krmení (asi 244 tis. Kč), nákup násady (asi 49 tis. Kč). Výnos z hospodaření na rybnících činí 1,5 mil. Kč a je v plusu o asi 932 tis. Kč. -lko-

ALPA
Pro hvězdný výkon

Začínáme vystřihovat
u vody

agados TRAILERS
KATALOG PŘÍVĚSŮ AGADO

30 let pro Váš tisk

coop
VELKÉ MEZIŘÍČÍ
od 3.3. do 16.3.2021
199.-
179.-
92%
Týdenní akce
3.3. - 9.3.2021
79.90

2020 KOUPELNY
DŮM KOUPELEN
Odklady - dlažby - sanit - koupelnový nábytek
již 20 let

vezeko
2020
www.vezeko.cz

PRO TISK
Velké Meziříčí

Antonín Prchal
774 403 663
Radim Černý
775 126 199
info@protiskprchal.cz
www.protiskprchal.cz

ABC[®] tuning **Slevový kupón - 50 % na chiptuning**

to je zvýšení výkonu a snížení spotřeby
pro auta - Tir - Bus - traktory - kombajny...

info 603 736 154
www.abctuning.cz

rt04-tunD

OCHRANA PROTI MODRÉMU SVĚTLU

BRÝLE PRO HOME OFFICE

OPTIK LÁLAL

budova polikliniky
Studentská 4
Žďár nad Sázavou

tel.: +420 566 690 271
e-mail: info@optiklatal.cz
WWW.OPTIKLATAL.CZ

JOKA Mareček s.r.o.

PRODEJ VYZRÁLÉHO HOVĚZÍHO MASA
přímo z farmy

VAKUOVĚ BALENÉ

Směsný balíček obsahuje
hovězí zadní | hovězí přední
hovězí mleté - hamburger
kosti na polévku

prodej i vyzrálého steakového masa na gril
Objednávky volejte na tel.: 606 728 158
www.jokamarecek.cz

z04-jokM

Žďár sází na regenerační zemědělství

Péče o krajinu a zemědělskou půdu je jedním z pilířů žďárských projektů na udržitelnost životního prostředí.

Město Žďár nad Sázavou vlastní 103 hektarů zemědělských pozemků, které propachtovává 10 pronajímatelům. Pozemky s ornou půdou se nachází severovýchodním směrem na Staviště a Vysoké a jižně v oblasti lokality Vetla.

Nyní město ve spolupráci s krajinářkou Lucií Radilovou a Ústavem agrochemie, půdoznalství, mikrobiologie a výživy rostlin při Mendelově univerzitě v Brně připravilo zásady regeneračního zemědělství na svých zemědělských pozemcích. Mají být šetrnější ke krajině, životnímu prostředí i ekologii.

Projekt je reakcí na současné konvenční zemědělství. „Dnes zde máme de facto chemizované lány mrtvé půdy. Chybí v ní žížaly, mikroby, symbiotické houby. Půda stále více eroduje a my dostáváme stále častěji zprávy o splavech půdy,“ popisuje starosta Martin Mrkos (Žďár-ŽM).

Žížaly v hlavní roli

Snížené retenční schopnosti půdy jsou podle něho již silně rezonující téma a Žďár na fenomén poslední doby reaguje přijetím zásad k navracení charakteristických vlastností půdy.

Potlačilo je komerční zemědělství, které je dlouhodobě k přírodě nevládné.

Záměr dle informace starosty proběhne ve dvou částech. V první fázi musí půda zregenerovat, aby opět nabyla ztracených schopností a parametrů. Druhým krokem bude ohleduplný způsob hospodaření, který zajistí míru udržitelnosti stavu.

„Od pachtýřů budeme vyžadovat, aby dodržovali nastavená opatření a přišli s hospodařením, které bude s naším záměrem v souladu. Aby zemědělství bylo prováděno šetrným způsobem,“

V PRŮŘEZU zemědělské půdy je patrné zatmelené podorníčí.

Foto: www.agromanual.cz

předepisuje žďárský starosta.

Zatmelená půda nefunguje

Současný velký problém zemědělské půdy leží těsně pod ornicí, kde je vrstva zcela zatmelená nevhodným způsobem obdělávání a pěstování. Proto srážková voda stéká a neproniká do hlubších půdních profilů.

V první fázi regenerace je tedy třeba udusanou vrstvu „podorníčí“ mechanicky narušit speciální podryvací soupravou. Mělo by jít o jednorázovou operaci, výjimečně se může podrytí opakovat. Hned poté bude půda oseta vícekomponentovou meziplodinovou směsí. Vzniklou vertikální štěrbinu v půdě využijí hluboko kořenicí druhy.

Po sklizni hlavní plodiny zůstanou nadále vegetovat na poli vedlejší plodiny. Regenerační luční nebo pastevní porost bude udržován dalších nejlépe pět let a podle potřeby vhodně doséván, aby se vytvořily správné podmínky pro aktivitu všech druhů žížal. Právě ony zajistí nejrychlejší propojení vodního režimu ornice a podorníčí.

Šetrné hospodaření

Po uplynutí doby pro regeneraci půdy se na ní již budou dodržovat stanovené zásady jako udržování trvalé-

PŘI REGENERACI polí není orba žádoucí. Ničí symbiotické mikroorganismy, které se pak vzpamatovávají roky.

Ilustrační foto: Lenka Kopčáková

ho půdního pokryvu vegetací (hlavní plodina bude střídána druhově bohatou meziplodinovou směsí). Na této půdě už se také nikdy nebude hnojit minerálními formami dusíku. Prvek se bude do půdy dostávat zejména přes bobovité rostliny. Na svých kořenech mají fixátory dusíku a hlavní plodiny si je od nich budou přebírat.

Další zásadou je takto zregenerovanou půdu již neorat. Orba má totiž devastující účinek na půdní symbiotické houby a mikroorganismy, které v ní žijí a přispívají ke správné funkci. Zpětná obnova po orbě trvá až čtyři roky.

To, že se půda nebude orat, znamená, že na ní nemůže probíhat rostlinná výroba. Dnešní metody a technologie to umožňují.

V rámci udržitelnosti hospodaření bude obnovována komplexní nabídka živin v půdě pomocí kompostu. Za tři až pět let bude na pole rozmetán kompost, který se přes půdní bezobratlé (hl. žížaly) dostane do půdy.

Pro regenerační zemědělství, které nastupuje po letech půdní degradace a vyčerpání zásob mikropřvků, je to operace velmi důležitá.

Návrat remízku a stromořadí

Příznivci poválečného zcelování lánů po sovětském vzoru by se asi divili, kam tato metoda došla. Dnes

již se naštěstí vrací polní remízky, travnaté pásy i polňáčky se stromořadím.

Zachycují vodu, zabraňují erozi půdy a snižují tepelný ostrov, který holá půda po sklizni vytváří. Jsou příznivé i k drobným živočichům. Město Žďár se již před lety vydalo tímto směrem a přispívá k obnově přirozené výsočské krajiny.

Jak říká starosta Mrkos, město se chce se současnými pachtýři dohodnout na daných zásadách, aby oni upravili své hospodaření. Pokud dohoda nebude možná, město jim vypoví smlouvu a pozemek nabídně zemědělci, kteří přijdou s návrhem šetrného hospodaření. Současně Žďár pronajímá ornou půdu pěti zemědělským společnostem, větším i menším družstvům či podnikatelům v zemědělství. Výpovědní lhůty jsou od 3 do 5 let.

„Naším cílem není agresivním přístupem bez diskuse toto nastolit. Přejdeme na šetrné hospodaření vnímáme jako proces, který postupně zajistí, že sami zemědělci začnou k půdě přistupovat citlivěji,“ říká starosta Mrkos. Fakt, že byl loňský rok deštivý, ještě neznamená, že Česko nevysychá. Pokud by přišel pachtýř se zájmem o živočišnou zemědělskou výrobu a orná půda by se stala loukou nebo pastvinou, i to město připouští jako jednu z cest.

-lko-

Stavba sociálního centra začne na jaře

Město hledá dodavatele stavby Centra sociálních služeb, které má vyrůst v okraji Dvořákovy ulice, naproti hypermarketu. Přestěhuje se sem Azylový dům pro muže z Brodské ulice o kapacitě 20 osob.

Soutěž o poběží nyní v dubnu a pokud nedojde ke komplikacím v pandemické situaci, stavba by mohla začít v květnu.

Předpokládaná cena stavby je 23 mil. Kč bez DPH. Jak vysvětluje starosta města Martin Mrkos (Žďár-ŽM), komise vybere vítězného dodavatele na základě posouzení nastavených kritérií.

Těmi bude nabídková cena (má váhu dominantní 70 %), záruka na dílo (20 %) a doba realizace díla (10 %).

„Na stavbu jsme obdrželi dotaci z IROPu (pozn. red.: evropský operační program pro regionální rozvoj) ve

výši 90 % z ustatelných nákladů. Po přepočtení je to asi 76 % z celkových nákladů, takže dotace pokryje náklady téměř ze 4/5,“ vítá starosta. Stavba bude realizována v období let 2021/22.

Nové centrum přinese klientům lepší zázemí, než mají nyní v objektu bývalé svobodárny na Stalingradě. Zde azylový dům funguje asi od konce 90. let a poskytuje zázemí mužům v tíživé sociální situaci. Cílem služby je pomoc k začlenění do běžného života a motivace k získání zaměstnání a bydlení.

Dle starosty Mrkose bude nové centrum splňovat soudobé trendy z hlediska architektonického řešení, provozované služby i bezpečnosti. Uvnitř i vně objektu bude bezpečnostní kamerový systém. Opuštěnou svobodárnu v Brodské ulici pak město přebuduje na obecní byty. -lko-

Uzavírka ve Strojírenské

Současné dopravní omezení ve Strojírenské ulici, v úseku od Finančního úřadu po Penny market, se kvůli opravě povrchů po 17. dubnu změní v úplnou uzavírku.

Jak informuje starosta Martin Mrkos (Žďár-ŽM), jde o tříetapovou silniční stavbu. První dva úseky se opravují v blízkosti firmy Žďas, která je i správcem této části komunikace.

Pracuje se v úseku od bývalého učiliště (dnes odloučené pracoviště SPŠ) po začátek parkoviště Žďasu. Probíhá oprava živých povrchů a z části i předláždění žulovými kostkami. Další část stavby běží v úseku od parkoviště směrem pod železniční most, kde je vjezd do areálu strojíren. Od 6. do 7. 4. tu dojde k omezení provozu a následně od 12. do 13. 4. k úplné uzavírci.

„Poslední část opravované komunikace ve Strojírenské ulici již vlastní město.

Pracuje se v úseku od odbočky k finančnímu úřadu po křižovatku Strojírenské a Barákovy ulice (u odbočky k Penny marketu),“ informuje starosta.

Zde do 13. 4. platí částečné omezení provozu. Dělníci vždy v padesátimetrových úsecích frézují povrchy a opravují obruby. Provoz je řízen semaforem. Následná třídní úplná uzavírka pro položení nového asfaltového povrchu je v plánu od 17. do 19. 4. Při nepříznivém počasí se pokládka odloží o týden (od 24. do 26. 4.).

Jak starosta říká, oprava město nic nestojí. „Podařilo se nám se Správou železnic vyjednat opravu jako kompenzaci za to, že železnice používaly komunikaci ve Strojírenské ul. při rekonstrukci železniční tratě,“ uvádí Martin Mrkos s připomínkou, jak byla ulice zatížena těžkou nákladní dopravou, kdy desítky tatrovek tudy odvážely hlinu a kamení a naopak na stavbu přivážely materiál. -lko-

Rezidence Bílý lev

**Pronájem bytů 1kk a 2kk
a pronájem obchodních
prostor v nově postavené
Rezidenci Bílý lev**

Z04-BIM

Kontakt:
info@rezidencebilylev.cz
731 539 552
www.rezidencebilylev.cz

KOMPLETNÍ
PODLAHÁŘSKÝ SERVIS
INTERIÉROVÉ DVEŘE

QUICK-STEP
FLOOR DESIGNERS

SPECIÁLNÍ NABÍDKA

**VODĚODOLNÉ
LAMINÁTOVÉ
PODLAHY**

**VINYLOVÉ
PODLAHY**

06/04/2021 - 21/05/2021

**Dolní 1730/25 (nad Liosem - Pramen 1. poschodí),
591 01 Žďár nad Sázavou
e-mail: pavel.kasal@podlahykasal.cz**

www.podlahykasal.cz

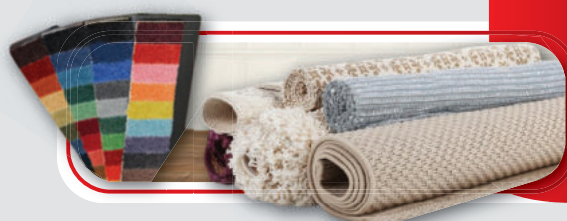
777 184 352

Z04-KasalM

**KOBERCE
CREDO**

**ŠIROKÝ SORTIMENT
PODLAH A KOBERCŮ**

**ZAJET DO NMNM
JE DOBRÁ VOLBA!**

+420 774 300 755

Soškova 1553, Nové Město na Moravě

pondělí - pátek 9:00 - 16:00 hod.

www.kobercecredo.cz

**Pečovatelská
služba
Dolní Rožínka**

Z04-psrM

**nabízí seniorům a osobám
se zdravotním postižením
2 volné byty k pronájmu.**

Informace na tel.: 606 425 900

**Půjčíme vám až
150 000 Kč**

#nežreknetešvec

Volejte zdarma

800 888 120

www.faircredit.cz

Rychlý kontakt 608 083 011

Z03-fairM

Reprezentativní příklad RPSN vypočtený podle vzorce uvedeného v Příloze č. 1 zákona č. 257/2019 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále jen "zákon"). Spotřebitelský úvěr (pevná) v hotovosti na 45 týdnů; výška spotřebitelského úvěru je 4 000 Kč; úvěr je splácen 48 týdnů, přičemž týdenní splátka činí 148 Kč; úroková sazba 35,53 % p. a. se nemění po celou dobu trvání spotřebitelského úvěru (pevná); administrativní poplatek činí 800 Kč; odměna za hotovostní inkaso splátek činí 1 200 Kč; celková částka k zaplacení: 6 660 Kč; výše RPSN dle reprezentativního příkladu je 254,04 %. **Popis příkladu:** Spotřebitelský bezhotovostní úvěr na 36 měsíců; výška spotřebitelského úvěru je 40 000 Kč; úvěr je splácen 36 měsíci; přibližně měsíční splátka činí 2 822 Kč; úroková sazba 5,64 % p. a. se nemění po celou dobu trvání spotřebitelského úvěru (pevná); administrativní poplatek ve výši 500 Kč; měsíční celková částka k zaplacení: 101 952 Kč; výše RPSN dle reprezentativního příkladu je 108,00 %. Za splnění podmínek společnosti Fair Credit Czech s.r.o. Na uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru není právní nárok.

Zrcadlem společnosti je pomoc slabším

„Každý řetěz je silný jen tak, jak je silný jeho nejslabší článek.“ Citát autora příběhů o Sherlocku Holmesovi, britského lékaře Arthura Conana Doyle, platí dodnes.

Rok s koronavirem ukázal nejslabší článek naší společnosti. Tím jsou lidé odkázaní na pomoc druhých, protože nezvládají svůj běžný život. Jsou to zejména osamělí senioři, psychicky nemocní, nebo lidé trpící různými formami závislosti, k tomu se někdy potýkající i s bezdomovectvím.

Město žádá o zařazení žďárských poradcnů a služeb do krajské sítě sociálních služeb a také o navýšení počtu odborníků. Blíže na str. 7.

Otázka na duben:

■ **Monitoruje váš klub situaci ve Žďáře za několik posledních let - a nyní v době pandemie - a jaký největší problém v naznačených oblastech vidíte? A dal by se podle vás řešit?**

Nelíbí se nám vyloučení lokalit

Dagmar Zvěřinová,
klub ČSSD

Ve Žďáře vždy péče o sociálně slabě fungovala velmi dobře, kladl se důraz na prevenci. Město kromě vlastních projektů spolupracovalo s neziskovkami, charitou a dalšími. Vítáme každou iniciativu, i když všichni musíme zvažovat účelnost a vynaložené prostředky.

Co se nám nelíbí, že část sídliště Stalin-grad bylo vyčleněno jako vyloučená lokalita. Tím se každý projekt musí dostávat mimo tuto část. A vznikají nelogické projekty, kdy azylový dům pro muže se dostane do již tak zatížené lokality s azylovým domem pro ženy. Jistě by se našlo v našem městě příhodnější místo pro rozhodně ne malou investici, ať z městských či státních financí.

Řešíme vícegenerační problém

Petr Stoček,
klub KSČM
+ SPOZ

Problematika lidí, odkázaných na pomoc druhých, protože nezvládají svůj běžný život, je stále aktuální a neustále se vyvíjející. Je také záležitostí vícegenerační, byť u každé generace má svá specifika.

Ve Žďáře nad Sázavou je síť institucí, které se tuto situaci snaží řešit od primární prevence až po terciární péči, a tyto služby je nutné nadále podporovat v jejich činnosti. Náš klub má svého zástupce v

Komisi prorodinných aktivit, sociální a zdravotní, která nejen že současnou situaci monitoruje, ale především se iniciativně podílí na návrzích a realizaci konečných řešení eliminací problémů způsobujících rizika sociálního vyloučení v celé šíři uváděných oblastí.

Rodina a lidství jsou základem

Miloslava Brychtová,
klub Změna
2018

V době velikonočních svátků pravidelně děti ze ZŠ Palachova navštěvují seniory v domovech důchodců, a již druhým rokem je bohužel nemůžeme potěšit. Proto se děti s radostí zapojily do soutěže Velikonoční přání pro seniory. Donesly nádherná přáníčka, nejen výtvarně ozdobená, ale i napsaná. Tak např. „Na krásné vajíčko píšu slovíčko, ať se zaraduje vaše srdíčko.“

Omezení návštěv s přísnými hygienickými pravidly je problémem mnoha lidí, kteří mají své nejbližší v těchto zařízeních. Ale nezbyvá než věřit, že se brzy vše v lepší obrátí.

Nejdůležitější byla a je nejen v této době role rodiny, pak teprve nastupuje pomoc pečovatelské služby a poraden. Věříme, že sociální odbor, který potřebnost navýšení dalších poradenských služeb nejen v době pandemie sleduje, je v případě potřeby navrhně.

Mějme všech pět pohromadě

Jaroslav Ptáček,
klub ODS

Nejprve odpověď obecnější a poté osobnější.

Náš klub se, už jenom díky profesnímu zaměření a lidskému nastavení jeho členů, maximálně angažuje ve zmiňovaných oblastech. Což je prevence, osvěta, zdravotnictví, poradenství, sledování efektivity vynaložených prostředků i přehodnocování priorit pro potřebné. Jednoduše řečeno, než moudře monitorovat, je lepší

šší přiložit vlastní ruku k dílu – povzbuzovat, očkovat, podporovat seniory, léčit, zabezpečovat podmínky a péči o děti krizových zaměstnanců a hlavně si ráci zachovat normálnost a obyčejný selský rozum. Mít všech pět pohromadě a, i když je to sakra těžké, zůstat motivace pozitivní.

A vlastní postřeh? Všichni žijeme v určitých sociálních bublinách. Jsem rád, že v té mé nejsou žádní zlí žlučáři, ale ti, kteří jsou vímaví, soudní, starající se o starší, jsou patrony dětí, vyměňují si tipy na knihy, filmy, sazeničky i na pěší výlety. Treba k pramenům.

Situace tíživá pro naše mláďa

Romana Bělohávková,
klub KDU-ČSL

Klub KDU-ČSL plně podporuje navýšení kapacit i zařazení uvedených sociálních služeb do krajské sítě těchto zařízení. Jsme si plně vědomi, že dnešní neblahá situace se promítá v nárůstu závislosti všeho druhu. Víme, že situace, která drtí psychické zdraví nás všech, je ještě obtížnější pro ty, kteří toto zdraví ztratili už dříve.

Přesto bych pozornost obrátila jinak – na děti, mladé lidi – žáky a studenty středních i vysokých škol. Je mi moc líto malé basketbalistky, která pláče oblečená ve svém dresu za zavřenými dveřmi pokoje, je mi líto smutných maturantek, které vyprávějí o šatech na maturitní ples, vysokoškoláků, kteří ztratili naději. A co teprve rodiče, kteří se museli stát téměř „přes noc“ pedagogy svých dětí?

Snažme se být pozorní a ochotní pomoci! Díky štědrosti Tomáše Prokopa a nasazení pana senátora Klementa se podařilo repasovat a „rozdat“ prostřednictvím škol již 50 souprav PC. Pomohou s distanční výukou dětem, které dosud svůj vlastní počítač neměly. Snad i tato pomoc jim pomůže lépe zvládnout těžké období.

Připravujeme dluhovou poradnu

Martin Mrkos,
klub ŽDÁR-ŽM

Problematice poskytování a dostupnosti sociálních služeb se věnujeme dlouhodobě. Stabilita každého společenství lidí, kterým město bezpochyby je, bývá do značné míry závislá na dostupnosti poradenských či terénních služeb sociálních organizací. Jsou tu pro občany, kteří se dostanou do nějaké složité životní situace, nebo vycházejí ze složitých poměrů a prostředí.

Náš klub vnímá také narůstající problém s exekucí předlužeností nebo neschopností jedinců či domácností splácet své závazky. To mnohdy celé rodiny uvrhne na hranici chudoby, lidé pak trpí dlouhodobým stresem se zdravotními důsledky, dochází k rozpadu rodin, sociálnímu a ekonomickému vyloučení rodičů, vše silně negativně dopadá na děti.

Nyní ve spolupráci s respektovanou organizací Člověk v tísni připravujeme Dluhovou poradnu, která pomůže tyto situace lidem důstojně řešit. Po odeznění epidemiologické krize se dostaví krize ekonomická a sociální a tato služba bude potřeba víc než kdy jindy.

Pomoc seniorům a těm nejslabším

Ludmila Řezníčková,
klub ANO 2011

V dnešní složité době se pomocí seniorům a osamělým lidem zabýváme s daleko větší intenzitou. A to nejen proto, že senioři jsou mnohdy bezmocní vůči technickým vymoženostem této doby. Někteří se nemají na koho obrátit s prosbou o pomoc při registracích k očkování nebo k provedení testu.

Oni jsou ti, kdo nás vychovali, kdo tady byli před námi. Mladší generace jsou jim hodně dlužné. I proto se je snažíme informovat o všem, co je nezbytné. Jezdíme s nimi do nemocnice, zařizujeme nákupy. Snažili jsme se co nejdříve otevřít očkovací centrum v našem městě, aby senioři nemuseli dojíždět do nemocnice v Novém Městě na Moravě. Naštěstí se to podařilo. Městské sociální služby nově nabízí i odlehčovací službu pro rodiny, které se o své seniory starají.

Druhým tématem je sociální pomoc lidem z vyloučených lokalit. Pomoc dětem, které neměly štěstí na skvělé dětství. Závislým, kteří řešili své problémy nevhodným způsobem. Všichni jsou to lidé, kteří si zaslouží naši pozornost, a právě proto jim chceme prostřednictvím našich služeb poskytnout to, co nemohou najít jinde. Věřím, že tyto služby budeme posilovat nebo rozšiřovat.

Online výuku provází negativa

Tomáš Augustýn,
Koalice TOP 09
a Svobodní

V naší místní organizaci je několik pedagogů a mnoho rodičů, takže situaci vidíme hodně zblízka. Nejvíce už delší dobu rezonují ve společnosti dopady distanční výuky na děti. Veřejnost má často pocit, že čím více online hodin, tím lépe. Problém je v tom, že právě online výuka (obvykle prostřednictvím videohovorů) části

nebo celé třídy s vyučujícím) vede k nežádoucím jevům.

Udržet pozornost při tomto typu výuky je nadlidský úkol, mnoho dětí při ní sleduje filmy, hraje hry, chatuje a výuce se nevěnuje. To vede jak k akutním problémům (bolesti hlavy, očí, únava, podrážděnost), tak k dlouhodobým, jako je vznik závislosti na počítači. Většina škol naštěstí zvládá čelit tlaku rodičů a jejich požadavkům na navyšování online hodin.

Jsem rád, že fungují služby, které dokáží lidem pomoci, a navýšení jejich kapacit je naprosto zásadní v minimalizaci škod, které způsobují neúčinná a škodlivá vládní nařízení.

-lko-

Žďár potřebuje personálně posílit čtyři služby sociální sféry

Žďár volá po personálním navýšení odborníků v sociální sféře. Potřebuje, aby Kraj Vysočina zařadil čtyři zdejší poradny, kluby a služby do své krajské sítě, kde by tak měly větší naději.

■ Lenka Kopčáková

Město Žďár nad Sázavou potřebuje více odborníků pro sociální sféru. Radní požádali Kraj Vysočina o zařazení Poradny pro gambling, centra Káčko-3D, Klubu v 9 a Charitní pečovatelské služby do krajské sítě sociálních služeb Vysočina.

To by mohlo přinést rozšíření jejich kapacity a tím navýšení personálního obsazení v jednotlivých oblastech.

Pak by se potřebným věnovalo více specialistů v centrech, terénu i v sociálně vyloučených lokalitách. Akutní potřeba nastala během roku v covidové situaci.

Více pro ŽN přibližuje místostarostka pro oblast zdravotnictví a sociální Romana Bělohávková (KDU-ČSL).

Jak říká, za současně zavřenými dveřmi mnoha bytů se odehrává řada neblahých věcí. Např. nárůst patologického hráčství, což obnáší závislost na digitálních hrách, internetovém sázení, on-line komunikaci či na porno stránkách. Po personálním posílení o 2,15 úvazku volá proto žďarská **Poradna pro gambling**.

Je společným projektem tří poskytovatelů, Kolpingova díla ČR a Oblastních charit z Třebíče a Jihlavy. Poradna pro gambling sídlí v budově Spektra na Žižkově ul. 16.

„Vedle ohrožených osob poradna cílí i na jejich partnery, rodiče či přátele. Tuto službu považujeme dlouhodobě za velice důležitou, nyní ještě víc než v minulosti,“ říká místostarostka.

ODBORNÍKY nadšené pro práci v sociální sféře by Žďár uvítal. Záleží na kraji, zda otevře svoji síť.

Foto z Klubu v 9: archiv.zdar.charita.cz

Personální posílení o 1 úvazek potřebuje kontaktní a poradenské centrum **Káčko-3D**, provozované Kolpingovým dílem ČR. Primárně se zaměřuje na osoby mající problém s alkoholismem, mnohdy žijící bezdomoveckým způsobem života. Často u nich dochází k úplné devastaci osobnosti.

Služba je hojně postavena na práci v terénu a velmi záleží na tom, jak jsou pracovníci schopni získat důvěru. „Většina těchto osob si maximálně řekne o nějaký příspěvek, ale málokdy jsou otevřeny ke změně způsobu svého života nebo k aktivní spolupráci,“ konstatuje Bělohávková. Kvůli epidemiologické situaci Káčko-3D již téměř rok jede v rozšířeném provozu. V rámci terénní práce monitoruje lokality, aktivně vyhledává a oslovuje potenciální klienty.

Navýšení personálního obsazení o 0,61 úvazku potřebuje také **Klub v 9**, centrum služeb pro podporu duševního zdraví dospělých lidí ve věku od 18 do 70 let s duševním onemocněním (mimo osoby s počínající demencí či Alzheimerem). Provozuje jej žďarská Oblastní charita.

„S probíhající reformou péče o psychiatrické pacienty mají ambulantní zařízení stále větší význam. Např. člověk, který by ještě před 10 lety byl trvalým pacientem psychiatrické léčebny, nyní s pomocí Klubu K9 dokáže žít hodnotný život. Mnohdy i pomáhá těm, kteří jsou o krůček za ním,“ popisuje místostarostka.

Čtvrtou skupinou sociálních služeb, kde město žádá posílení personálu o 1 úvazek, je **Charitní pečovatelská služba**, provozovaná žďarskou Oblastní charitou.

„Pečovatelská služba dnes mnohdy seniorům zůstala jako poslední kontakt s okolním světem. Naše městské i charitní pečovatelky jsou vytížené na sto padesát procent,“ přibližuje místostarostka s tím, že lidé musí na tuto službu čekat v pořadníku. Personální posílení by mohlo velmi pomohlo. minimálně tomu, aby všichni potřební lidé na tuto službu dosáhli.

„Služby, které chceme personálně posílit, jsou určeny pro občany mnohem zranitelnější než my ostatní. Právě teď je jich třeba víc než v dobách hojnosti a pohody,“ dodává Romana Bělohávková na závěr.

Pracujeme pro život.

DOVEDETE SI PŘEDSTAVIT NĚCO DŮLEŽITĚJŠÍHO?

Teleflex®

Žďár nad Sázavou

Vaše srdeční záležitost

Přijmeme kolegy na tyto pracovní pozice:

- Výrobní operátor/ka
- Procesní inženýr/ka
- Plánovač/ka
- HR specialista/tka

Pošlete nám životopis a staňte se součástí našeho týmu.

www.prace-teleflex.cz kariera.zdar@teleflex.com

**PRACUJTE PRO JEDNU Z
NEJDŮVĚRYHODNĚJŠÍCH
FIREM V ČR**

nabízí

NÁBOROVÝ PŘÍSPĚVEK

30.000,-

**A PŘIJME IHNEDE DO PRACOVNÍHO POMĚRU
ZAMĚSTNANCE NA TYTO POZICE:**

- **OPERÁTOR EDM STROJŮ**
- **CNC OBRÁBĚČ**
- **OBSLUHA
TVÁŘECÍ LINKY**
- **KONTROLOR**
- **STROJNÍ ZÁMEČNÍK**
- **ELEKTRONIK**
- **NÁSTROJAŘ**
- **PROVOZNÍ ELEKTRIKÁŘ**

**Pro další informace o podmínkách
výplaty náborového příspěvku a
nabízených pracovních místech
nás kontaktujte na**

S heraldickým detektivem po Žďársku

■ Naše vědomostní hra

Myslíte, že znáte dobře obce v okolí Žďaru nad Sázavou? Můžete si to vyzkoušet v naší zábavné hře. Správný název obce připojte k jednomu ze čtyř erbů s popisy obcí.

Vždy najdete alespoň jednu nápovědu, takže zbystřete pozornost. Zda jste tipovali správně, se můžete přesvědčit na str. 15.

Na email (nzs.redakce@centrum.cz) nám můžete napsat, jak jste byli úspěšní.

Stříbrný beran ve skoku

(Tajná obec č. 1)

V kulaté pečeti obce z roku 1667 je beran ve skoku, odkazující na zdejší dlouhou tradici chovu ovcí na rozlehlých loukách.

Novodobý znak a prapor má obec schválený PS Parlamentu ČR od roku 1999. V zeleném štítě je ve skoku stříbrný beran se zlatou zbrojí.

Sídlo u vyvěrajících toků

Při zakládání cisterciáckého kláštera v roce 1252 byli původními obyvateli této obce nejspíš kolonisté z Počátek na Chotěbořsku. To může naznačovat původ názvu obce. Jiný zdroj zase vidí název ve vyvěrajících počátcích potoků. Díky bývalé zemské hranici leží většina katastru obce na Moravě a jen malá část je v Čechách.

Obec se nachází v mělké úžlabině na úpatí kopce Kříbku. Tehdy před 770 lety ale byla zdejší oblast porostlá pralesem a močalovitými planinami. Dle kronikářů kvůli vlhkosti nemohla být stará stavení ani podsklepena, vodu nebylo kam odvést.

Kdysi v katastru stávala hájovna od

ZVONIČKA v části Výпустek.

Zdroj: fotogalerie obce

„Černého lesa“. Místu se také říkávalo ve Zmrzlém revíru, poněvadž zde kterýsi hajný zmrzl.

Zlato značí zlatou éru

(Tajná obec č. 2)

Ve znaku obce jsou dva zlaté atributy připomínající „zlatou éru“ zdejších železáren. Zlaté kladivo značí hornictví a železářnu slavnou v celé rakousko-uherské monarchii. Zlatá je i polnice, coby symbol bývalých strážců krajiny.

Šikmo středem erbu vede na bílém pásu modrá ostřev o čtyřech sucích. Symbolizuje mycení pralesa i řeku Sázavu, protékající středem obce. Po řece i přítocích se plavilo dřevo.

Nenápadný kvítek v levém horním rohu je sedmikvítek evropský - regionálně ohrožený druh. Právě zde se ale vyskytuje hojně.

Autorem novodobého znaku je Miloš Sláma, obci byl předán v roce 2002.

Na paměť házejí kolejnici

O původu názvu obce není dodnes jasno. Může pocházet z názvu pro soubor polí obdělávaných, či jako zdrobnělina slova polná - strážná tvrz. Ta na zdejším kopci stávala už ve 13. století. Obec se tedy může jmenovat i dle hudebního nástroje obránců na této tvrzi.

Založení obce souvisí s cisterciáckým klášteřem.

V 18. a 19. století zde byla největší železářna v Čechách. Vyráběla vodo- vodní roury i pro Vídeň a válcovny dodávaly koleje pro celou střední Evropu. V roce 1845 získala železářna zlatou medaili na průmyslové výstavě ve Vídni. Dodnes slavnou tradici připomíná každoroční poutový hod kolejnici, odlitou v roce 1837 ve zdejších hutích.

OJEDINĚLÁ poutová tradice připomíná slavnou huť.

Zdroj: fotogalerie obce

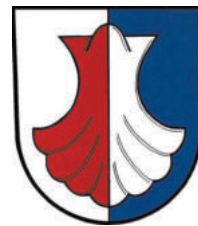
Svatojakubská mušle ve znaku

(Tajná obec č. 3)

Ve znaku obce je hřebenatka, atribut sv. Jakuba Většího (Staršího), patrona horníků. Svatojakubská mušle je i symbolem zachráněných lidí. Stará pečeť obce používaná v 19. století nesla vyobrazení postavy světce.

Mušle ve zdejším znaku je červeno-stříbrně polcená a je umístěna ve stříbrno-modře polceném štítě.

Znak nese další symboliku. Počet dvou znakových polí vystihuje počet místních částí. Barevné řešení (stříbrná, červená, modrá) je kombinací českých a moravských barev a symbolizuje polohu obce na česko-moravském pomezí. Autorem novodobého znaku je Jan Tejkal a obci byl oficiálně udělen v roce 2003.

Hornický kostelík je vzácný

Obec byla založena ve 12. století, první písemná zmínka o ní je z roku 1352. Ani zde není původ názvu jednoznačný.

Může připomínat potok, který býval životním prostorem jisté těžné ryby. Obec se ale může stejně tak dobře jmenovat dle největšího evropského zástupce čeledi jelenovitých. Jeho jméno zní podobně jak ona ryba.

Za dob Přemyslovců sem přicházeli horníci z Durynska a Horního Saska. Přímou zde se těžilo stříbro a na nedalekém kopci Peperek zase železná ruda. V obci stojí vzácný hornický kostelík svatého Jakuba Většího (Staršího) ze 12. století. Nedaleko obce jsou místa s podivnými názvy

KOSTEL svatého Jakuba Většího. Zdroj: Wikipedie

jako Konec světa, Čertův kámen a sad Bambouch.

Půl stříbrného kozla z pověsti

(Tajná obec č. 4)

Znak obce tvoří zeleno-stříbrně polcený štít, vpravo půl stříbrného kozla s černou zbrojí, v horní části levého pole tři černá břevna jako připomínka rodu pánů z Kunštátu.

Stejně je proveden i prapor obce. Autorem je místní občan Jaroslav Homolka. Schválené symboly byly obci uděleny v roce 1997.

O kozlu ve znaku vypráví pověst. Je z dob, kdy mniši z kláštera chodili po kraji vybírat desátek. Mezi nimi i otec Ambrož, který za patřičný poplatek poskytl umírajícím poslední pomazání, a tak hříšníky vyvrval ďáblu z osidel.

Jedna umírající žena odkázala mnichům jediný svůj majetek, kozla. A oni, že si jej vyzvednou až cestou zpět. Ďábla rozvzteklilo, že mu mniši takto kazí plány a osvobozují duše. Když odpočívali u lesa, proměnil se v kozla s obrovskými rohy a důkladně jim namlel a všechny potraviny, které cestou vybrali, jim rozdupal.

Mniši dorazili do vesnice s prázdnou. U rychty na ně čekal uvázaný kozel. Ten pravý. Posměch je pak provázel až do kláštera. Když v roce 1667 udělovala žďárská vrchnost rychtářům pečeti, tak v této vsi obdrželi polovinu vztyčeného kozla s mohutnými rohy.

Nocoval tu princ Albrecht

Poslední dnes hledaná obec patří k vůbec nejstarším v kraji. Jak vznikl její název, nevíme. Snad od způsobu chytání tehdy škodných vlků do prohlubní.

Když v roce 1252 na samé hranici Čech a Moravy zakládal Boček z Obřan cisterciácký klášter, už tu tato osada dávno žila. Obec leží pod vrcholem Vejdochem (661 m n. m.).

Ve válce Rakouska s Pruskem zdejší faru v létě 1866 zabral štáb pruské armády v čele s princem Albrechtem.

Za svůj rozkvět je obec vděčná farářovi Václavu Bezděkovi. V letech 1878–1890 zavedl bramborářství, založil i ovocnou školku pro zkvalitnění zahrad na Žďársku a založil v obci i sbor dobrovolných hasičů.

PRINC Albrecht Pruský. Zdroj: Wikipedie

Fakta s.r.o. - vzdělávací zařízení a zařízení
pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

zve všechny zájemce na vzdělávací program

Studium pro asistenty pedagoga

kurz je akreditován MŠMT

Místo konání: MŠ Žďár nad Sázavou, Okružní 729/73

Rozsah výuky: 120 hodin (80 hodin teoretická výuka
a 40 hodin praxe v MŠ, či ZŠ)

Termíny teoretické výuky:

15. a 16. 5., 29. a 30. 5., 12. a 13. 6., 26. a 27. 6. 2021

Cena kurzu je 8.500 Kč

Další informace na www.fakta.cz

Z04-fakD

Jarní Putování s Panem Vajíčko

Po úspěšném Hledání poztracených skřítek začíná nová pátrací hra v režii žďárského Active clubu. Jmenuje se Putování s Panem Vajíčko a úkolem dětí je nalézt ztracené poklady velikonočního hrdiny.

Hra běží až do Velikonočního pondělí 5. 4. Děti si u Active-SVC na Dolní 3 vyzvednou hrací kartu s podrobnou mapkou, trasou a stanovišti. Jak pro ŽN popisuje spoluautorka hry Lucie Chromá, od Active clubu povede trasa kolem Domu

Další městská hra pro děti

kultury na Far-
ská humna, Tvrz,
náměstí Repub-
liky a cíl hry bude
v Domě dětí a mládeže
na Horní 2.

„Úkolem dětí je na
každém stanovišti najít
symbol jara a Velikonoc.
Napoví jim vždy básnička
či říkanka, která hle-
daný symbol obsahuje.
Na konci trasy musí malí
detektivové uhodnout

tajenku,“ naznačuje pedagožka volného času.

Více pokynů ke hře najdeme na: www.activezdar.cz a na Facebooku.

-lko-

Zápisy prvňáčků na ZŠ začnou 7. dubna

Kritéria pro přijímání dětí do 1. tříd žďárských základních škol a kritéria pro přijímání dětí do Mateřské školy, p.o. pro nový školní rok 2021/22 schválili radní města v polovině března.

Zápisy prvňáčků proběhnou ZŠ od středy 7. dubna do pátku 16. dubna.

Rodiče tří až pětiletých dětí mohou žádat o přijetí do mateřských škol v termínu od 2. do 14. května.

V souladu s vládním opatřením k ochraně obyvatelstva v souvislosti s onemocněním covid-19 budou zápisy pro školní rok 2021/22 organizovány bez přítomnosti dítěte. Rodiče podají žádost k zapsání dítěte do první třídy a přihlášku dítěte do MŠ elektronicky nebo poštou. Kritéria již zveřejnili ředitelé na školních webech. Zde lze také stáhnout potřebné tiskopisy.

■ **K zápisu do 1. tříd ZŠ je potřeba:** žádost zákonných zástupců o přijetí k základnímu vzdělá-

ní; zápisní list pro školní rok 2021-2022; žádost zákonných zástupců o odklad povinné školní docházky a kopie rodného listu dítěte.

■ **K žádosti o přijetí do MŠ je potřeba:** vyplněnou a podepsanou žádost o přijetí do MŠ; kopie rodného listu dítěte; kopie OP zákonného zástupce a kopie očkovacího průkazu dítěte s potvrzením lékaře

■ **Plán 1. tříd ZŠ ve školním roce 2021/2022**

ZŠ Komenského 2: otevře dvě třídy s maximálně 50 žáky

ZŠ Komenského 6: dvě třídy s max. 50 žáky

ZŠ Švermova 4: čtyři třídy (včetně jedné třídy na odloučeném pracovišti ZŠ Santini) s max. počtem 98 žáků (3x 25, 1x 23)

ZŠ Palachova 35: tři třídy s max. 75 žáky.

-lko-

Žďár má dvě „třídy péče“

Celkem 37 škol se na Vysočině stará o dvou až desetileté děti rodičů, jejichž profese byly zařazeny mezi klíčové pro fungování státu.

Ve Žďáře otevřely tzv. „třídu poskytované péče“ MŠ Sluníčko na Veselské ulici a ZŠ Švermova 4. Zde se žáci scházejí ve školní družině, kde dopoledne plní úkoly a účastní se on-line výuky, odpoledne třída s vychovatelkou vyrábí na hřiště nebo na vycházku.

-lko-

Mateřská škola Žďár nad Sázavou
vyhlašuje

**ZÁPIS DĚTÍ
NA ŠKOLNÍ ROK
2021/2022**

Info na www.msZdar.cz

POSÍLEJTE NA:

Ředitelství
MŠ Okružní 729/73
Žďár nad Sázavou 3
od 2. 5. - 14. 5. 2021

OSOBNÍ
PŘEDÁNÍ
ŽÁDOSTÍ:

5. 5. - 6. 5. 2021

Ředitelství
MŠ Okružní 729/73
(vchod BESIP)
Žďár nad Sázavou 3

PŘÍSPĚVKOVÁ
ORGANIZACE
MĚSTA

**Základní škola
Žďár nad Sázavou,
Švermova 4
zve**

**k zápisu do prvních tříd
ve dnech od 7. do 16. dubna 2021.**

Zápisy budou probíhat distanční formou.
Bližší informace najdete na našich stránkách.

**k přijímací zkoušce do matematické třídy
žáky z pátého ročníku ZŠ dne 13. května 2021.**

Přihlášky a podrobné informace najdete na stránkách školy.

**na netradiční Den otevřených dveří.
Obě budovy - Švermovu 4 a Zámek 4
můžete kdykoli navštívit prostřednictvím
našich stránek a virtuálně se projít.**

www.4zsZdar.cz

Z04-4zšM

Procházka po stopách místních názvů

Germánská spona ze 3. století či byzantské mince ze 6. stol. To jsou nálezy z prastarého místa s názvem Černý les. Právě s územím za Zelenou horou jsou překvapivě spojeny nejstarší stopy přítomnosti člověka u nás ve Žďáře.

■ Lenka Kopčáková

Kvůli současnému pandemickému opatření nemůžeme mnoho cestovat. Vydejme se tedy na dobrodružnou procházku po významných, a přesto mnohdy neznámých či zapomenutých místech našeho města. Tentokrát míříme do katastru Zámek Žďár. Po cestě z centra míjíme nenápadné důkazy života našich předků, které si příroda pomalu bere zpět.

O minulosti Žďáru vypovídají staré místní a pomístní názvy. Většinou už žijí jen na starých mapách a ve světě muzejníků. Ale za našich prababiček to bývaly běžné orientační body.

A tak se cestou ke Klášteru nechme provést městským historikem Miloslavem Lopauem, autorem známých Uličníků města.

Místní a pomístní názvy

Historik dnes na úvod vysvětluje, že v průběhu 18. a 19. století byly vytvářeny katastry obcí. Jejich hranice byly definovány v rámci vzniku stabilního katastru po roce 1830..

Každý katastr byl rozdělen do tzv. tratí, které nesly své názvy.

Tratě se členily ještě na menší území – staré tratě a pozemky, z nichž některé měly pomístní názvy. Ty se vztahovaly k lesům, k vodním plochám, terénním zvláštnostem a význačným objektům v terénu. Pak tu máme názvy jednotlivých pozemků, jako jsou louky či pole.

Co byly tratě

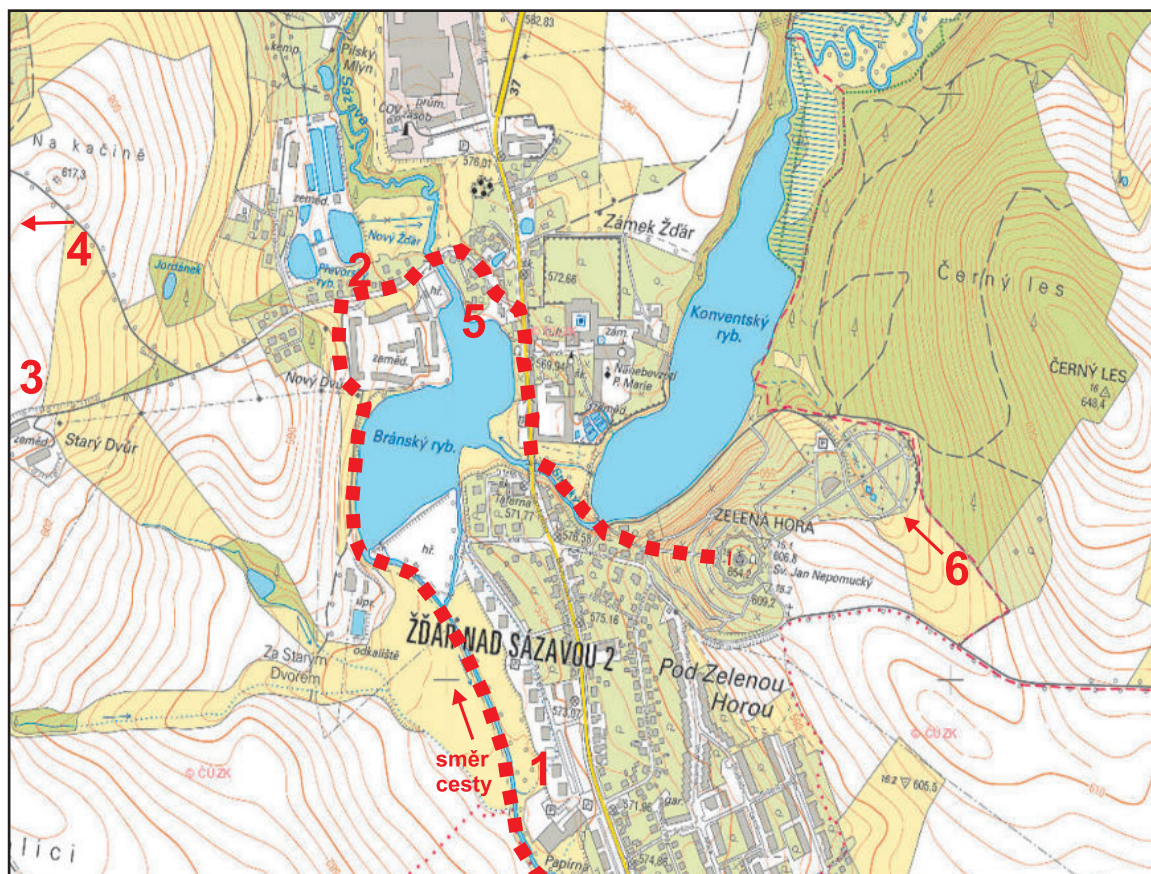
Trať (soubor pozemků) bývala vymezeným územím ve středověkém trojpolním hospodaření, v celé trati byl systém jednotný. Prvním rokem byl dle historika na podzim zaset „ozim“, druhým rokem byl na jaře zaset „jař“ a třetí rok pole odpocívalo v „úhoru“, většinou jako pastva pro dobytek. Na podzim třetího roku se zasel ozim a začal nový tříletý cyklus.

V katastru Zámek Žďár patřilo území o rozloze 400 hektarů zámeckému velkostatku. V panském šafářském dvoře (Nový dvůr resp. Lyra) sídlil purkrabský úřad, který určoval celou hospodářskou strategii.

„Zemědělské pozemky podléhaly plánovanému obhospodařování do konce 18. století. Pak nový střídavý systém odboural lada a úhory, takže dělení na trati už nemělo valný smysl,“ vysvětluje historik s tím, že funkci úhorů nahradilo lepší hnojení, kultivace půdy a skladba plodin v osevním postupu včetně brambor a pšicnin.

Bouchalka

Když se vydáme po cyklostezce z města směrem k dnešnímu Žďáru 2, po pravé straně míjíme sportovní areál Bouchalky.

PLÁN cesty s vyznačením zajímavých míst: 1. Chmelnice, 2. Dvorská ul., 3. Starý dvůr, 4. k Salvátoru a jezírku Vápenice, 5. Švarcava, 6. Studánky u Černého lesa (dnes hřbitov).

Zdroj: Geoprohlížeč, ags.cuzk.cz

Ve starších pramenech je ovšem název ta - Bouchalka. Byla to panská louka rozložená podél řeky, a nejspíš nesla jméno svého majitele.

„Člověka jménem Bouchal máme ve Žďáře doloženého v 16. století. V místě mezi dnešním hotelem Jehla a Libušinskou ulicí stával Prostřední mlýn, kde Bouchal před pěti staletími žil,“ uvádí Miloslav Lopaur.

U Staré hráze

Ještě než vstoupíme na dřevěný most, povšimněme si vpravo nad policejním hřištěm zarostlé vyvýšeniny. Už v Josefském katastru z r. 1785 se nazývá U staré hráze.

„Připomíná asi nějakou katastrofu, patrně povodeň z roku 1714. Hráz rybníka byla dosti velká a lze soudit, že vodní dílo pokračovalo i vlevo od stezky, kde je naproti Staré hrázi vidět v poli zelený dolík,“ připouští historik. Hypoteticky by mohlo jít o rybník Bezmerky, jehož název se před povodní v lokalitě vyskytoval.

Na chmelnici

Kousek od Staré hráze vidíme v Josefském katastru název U papírny. Dnes již neexistuje. Papírna tu bývala v letech 1653-1851 a též ji velká povodeň značně zasáhla. Na začátku 20. století objekt přestavěl na pilu stavitel Josef Křelina, a dnes tu je Obchodní dům Kinský.

Zajímavostí dle historika je fakt, že v území mezi dnešní hlavní silnicí k Tokožu a ulicí Purkyňova se ještě do poloviny 19. století s úspěchem pěstoval chmel.

Plocha mezi parkovištěm a sklady OD Kinský nesla název Na chmelnici. „Chmelu se zde dařilo a o téměř tříhektarovou chmelnici se starali zahradníci. Zápis z r. 1827 mluví o 10 tisících tyčí. Místo Na chmelnici je znázorněno

PRŮVODCEM nám je městský historik Miloslav Lopaur.

ještě v prvním vojenském mapování z r. 1781,“ informuje.

S nadsázkou historie lze říci, že zákazníci nyníjší prodejny zprvu projdou chmelnicí, aby vstoupili do papírny.

Starý a Nový dvůr

S názvem Starý dvůr máme dnes spojenou jízdnímu na kopci, v dohledu sochy Mamlase. Ale právě zde možná již ve 13. století býval ovčín nebo také dvorec, který mohl hostit šlechtice.

Označení Starý dvůr se objevilo až začátkem 17. století.

Klášteří hospodářství tehdy přecházelo na rostlinnou výrobu a nového panského poplužního dvora bylo třeba.

V souvislosti s výstavbou Nového dvora byl předchozí šafářský statek označen jako Starý dvůr. Ale zda tu již stál a dočkal se jen přístavby, nebo Starý dvůr býval na pivovar-

ském nádvoří kláštera, to už nevíme.

Autorem Nového dvora mohl být architekt Santini a půdorys členitěho objektu připomíná lyru, symbol harmonie a řádu. Název statku „Lyra“ se ale dle historika uchytil až ze 20. století.

Nevolníci do poplužního Nového dvora docházeli zpracovávat obilí. „Po sklizni trvalo až čtyři měsíce, než se vše vymlátilo. Velké množství robotnické práce si také vzalo samotné obhospodařování půdy,“ podotýká znalec místní historie.

Žabinec a Staré doliny

V prostoru mezi Lyrou a dnešním Starým dvorem se uchovaly dva staré názvy, snad ještě ze 16. století, rybníček Žabinec a háj Dubina.

Pokud stojíme nad dvorem Lyra, spatříme vlevo dodnes patrnou pusťinu. Říká se jí Staré doliny.

(Pokračování na str. 14)

Služby

Angličtina a němčina

■ Skupinové a individuální kurzy anglického a německého jazyka všech pokročilostí. Příprava na maturitu a zkoušku FCE. Skupinové kurzy zahajujeme vždy v únoru a září v rozsahu 18 výukových bloků a před zahájením máme možnost účastnit se zdarma 2 následových hodin. Individuální výuku nabízíme v průběhu roku dle dohody včetně Business and Technical English.

Systémy jakosti s.r.o., Horní 30, Žďár n.S. (HOTEL FIT, 4.p.), tel: 727 882 103, 566 620 261, www.systemy-jakosti.cz

Elektrikáři

■ Pazderka František - veškeré elektroinstalační práce v bytových i rodinných domech, včetně oprav. Více než 20 let zkušeností. Tel.: 731 460 987, e-mail: pazderkaf@seznam.cz

Geodetické práce

■ Ing. Petr Novák, kancelář č. 506, Dolní 165/1, Žďár nad Sázavou, tel.: 732 207 358, e-mail: gp.novak@seznam.cz
Geodetické práce pro katastr nemovitostí a pro výstavbu. Zaměřování pozemků a staveb, vytyčování hranic, podklady pro projekty, zaměř. skut. provedení staveb.

Kamenictví

■ Kamenictví Cafourek, Jamská 1670/30, 591 01 Žďár nad Sáz., Tel: 603 293 136 www.kamenictvicafeurek.cz, Pomníky – urnové, 1 a 2 hroby, přírodní materiály. Nápis a opravy písma. Doplnky: žula, nerez, bronz. Renovace pomníků.

Klimatizace

■ KLIMATIZACE-TEPELNÁ ČERPADLA-VZDUCHOTECHNIKA
Prodej, montáž, servis, pravidelné kontroly. www.svetklimatizaci.cz
Tel.: 728 385 371
Jihlavská 1148/16, Žďár nad Sázavou

OZNAMOVATEL

KOUPÍM

■ Koupím škrdloucké sklo - vázy, mísy, tácy a jiné zajímavé druhy i celé komplety. Rychlé a slušné jednání, platba v hotovosti. Tel.: 704787323

■ Díly na Zetor 25, sloupovou vrtačku a hoblovku s protahem. Tel.: 733 502 674

■ Moped Stadion nebo Jawetta, vzduchovka a šlapacího Moskviče. Tel.: 704 575 305

Malíři

■ MALBEST, Nádražní 37/2, Žďár nad Sázavou, tel: 603 225 457-8. Veškeré malířské a natěračské práce včetně úklidu. Natěry fasád včetně lešení. Protipožární natěry včetně atestu, drobné zednické práce. www.malbest.estranky.cz

■ Chromý Pavel, Na Úvoze 16, Žďár nad Sázavou, tel: 604 327 730. Malby, natěry. Malby včetně úklidu. Natěry oken, střeš, dveří, fasád. Drobné zednické a obkladačské práce. e-mail: pavelpajos@seznam.cz

Krejčovství

■ Krejčovství Dita Horká, Jamská 30, Žďár nad Sázavou. Návrhy a šití na míru, střihová služba, úpravy a opravy oděvu. Tel: 608 645 449

Opravy střech

■ Opravy střech, komínů, okapů, natěry, výmaz hřebenáčů, rozpočet zdarma. Tel.: 736 649 470

Prodej pevných paliv

■ UHLOPARK WOLF - rozvoz kvalitního bílinského uhlí OR2, OR1, KO a německých briket za nejnižší ceny v okolí Žďaru n. S. Skládání až do vzdálenosti 7 m a výšky 2 m. Přistavení kontejneru, prodej písků a kameniva, autodoprava.

Tel. 733 536 004, e-mail: rudolfkrestan@seznam.cz, www.krestan-uhli-sterky-pisky.cz

Renovace vany

■ NOVÁ VANA DO STARÉ, bez bourání, záruka 5 let
Tel: 608 700 515
www.renovacevany.eu

Žaluzie

■ Bednář Svatopluk, prodej-montáž-servis stínících techniky, včetně venkov. rolet, text. rolet, sítí proti hmyzu a markýz.
Tel.608 111 995 www.zaluzie-bednar.cz

Zahradnictví

■ Zahradnictví u Chlubnů, nabízí: okrasné a ovocné stromy a keře, růže, sadbu zeleniny, macešky, sedmikrásy a balkonové květiny. Vypracujeme projekty a realizace zahrad.
Otevřeno 7,30-17,30, tel. 607 285 194, 724 960 317, www.uchlubnu.cz

Astrologické okénko na duben 2021

Ilustrační obrázek: Pixabay.com

Období Berana

V sobotu 20. března nám Slunce vstoupilo do znamení Berana a začalo astrologické jaro. V tento čas se již energie ze země vrací zpátky na povrch a příroda začíná ožívat. Můžeme vidět první jarní léčivé byliny, které je vhodné použít na pročistění našeho těla.

V čínské astrologii je jaro navíc spojeno s prvkem dřeva, které odpovídá játrům, proto bychom se měli v tento čas zaměřit právě na ně. Byliny čistící játra přitom už začínají růst všude kolem nás. Jsou to především kopřiva, listy z pampelišky, sedmikráska nebo také medvědí česnek, který si můžete přidat jak do polévky, tak třeba i na chléb s máslem.

Zároveň nezapomeňte omezit tučná a smažená jídla a samozřejmě alkohol! Naši předkové tento čas spojovali s obdobím půstu, který předcházela Velikonocům a měl sloužit k očistě těla i duše.

I proto je tento čas vhodný také na duchovní „očistu“, tedy na odpuštění a uspořádání si svých vztahů i věcí. Do nového začátku bychom měli přijít s čistou myslí i tělem, s čistým domem a dobrými úmysly.

Lidé narození ve znamení Berana mají ohromnou energii, jsou kreativní, schopní, rychlí a vždy jsou o nějaký ten krok napřed před ostatními znameními zvěrokruhu. Mají dar vidět do budoucnosti a umí se proto chytit každé příležitosti a být úspěšní. Mají výborné nápady a nebojí se experimentovat, jelikož vědí, že odvážnému štěstí přeje. Nesnáší nudu

a také od svého partnera očekávají, že se přizpůsobí jejich tempu, jinak automaticky přebírají ve vztahu vůdčí roli. Všichni Berani jsou přirození vůdčové, a to dokonce i ti, kteří zpočátku vypadají jako krotcí Beranci.

Jejich energie se vždy časem projeví. Berani mají velmi citlivou hlavu (oči, dutiny, uši také), a často i krční páteř. Potřebují se naučit tvořivě využívat svou obrovskou energii, která by jinak mohla vést k neuváženým činům nebo výbuchům vzteku, které si jejich okolí bude ještě dlouho pamatovat, přestože Berani na ně za pár minut zapomnou. Jejich psychohygienu je úžasná a oni tak mohou inspirovat své okolí v tom, jak si neuchovávat v duši žádný stres a jak vše okamžitě řešit.

Nejlépe si rozumí se vzdušnými znameními (Blíženci - Váhy - Vodnár), která jsou podobně nadšená, ale ne tolik výbušná, takže mohou sdílet své nadšení a výborné nápady. Rozumí si i se znameními zemskými, která Berany poněkud zklidňují (Býk - Panna - Kozoroh). Jen hůře pak vychází s vodními znameními (Rak - Štír - Ryby), která jsou příliš citlivá a berani „výbuchy“ si příliš berou k srdci.

Pokud si Beran vybere partnera z ohnivých znamení (Lev - Střelec), bude ho jistě čekat italská domácnost plná vášně, hádek, ale i nadšeného usmírování.

Horoskop vytvořila
Mgr. Lucie Poláková
(Centrum ARche)
www.luciepolakova.cz

VRTANÉ STUDNY

Tomáš Pecka

Tel.: 777 624 862, Jungmannova 595, 588 13 Polná
e-mail: studny.pecka@email.cz, www.vrtanestudnypecka.cz

NA PRAMENY SPODNÍ VODY

GARANTOVANÉ MNOŽSTVÍ min. 2000 l/24 h.

V CENĚ OD 850 Kč za 1m JE ZAHRNUTO:

• vyhledání pramene • vyvrtání

• vypažení PVC-u (atest na pitnou vodu)

• čerpací zkouška • poradenský servis

NA POŽÁDÁNÍ DODÁME:

• kompletní rozvod vody až do domu

ODVEDENÍ DÍLA "od A až do Z"
ŽÁDNÉ PLATBY PŘEDEM

j04-19D

Čte nás víc než 30 000 čtenářů

Inzerujte ve žďárských novinách

Kontakt: Markéta Mayerová
mob.: 732 235 415
e-mail: nzr.reklama@centrum.cz

Procházka po stopách místních názvů

(Dokončení ze str. 12)

Kopřivami zarostlé hliniště je dle Lopaura pozůstatkem lomu. Mohla se tu těžit hrnčířská hlína, ale i lámat mramor. Celý prostor od Lyry směrem k Roudnému lesu (v Dolínkách za Stalingradem) je pasáží vápenek i větších lomů.

Pomístní název U Starého města patří nejkrajnějším pozemkům obráceným k Městu Žďáru, ale stále ještě na území Zámku Žďáru. Klášterský zábor vymezovaly v 17. století hraniční kameny.

Hájovna a Katovský dům

Když se ulicí Dvorskou vydáme od Lyry k dnešní jízdárně, na samotě vpravo stojí hájovna. Do začátku 19. stol. tu byla tírna lnu a bělidlo. Stojí v místě zvaném Za Převorským rybníkem. Na loukách ve směru k Salvátoru se bělilo plátno, proto název Bělídlo.

V ulici Dvorská šikmo naproti Lyře stojí v uliční řadě prastaré stavení, doslova na spadnutí. Ve štítě verše o kolébce a rakvi...Říká se mu Katovský dům. Někdy se podle něho ulice Dvorská nazývala Katovská či Katická.

„Název domu je pro nás záhada. Nenašli jsme důkaz, že by tam kdy nějaký kat bydlel. Žďár nemá doloženého svého kata. Když bylo třeba, povolali kata novoměstského. Je ale možné, že katovskou funkci vykonával ras. Víme, že v 18. století žil v obci ras jménem Oberreiter, který patřil do skupiny tzv. snížených lidí,“ vysvětluje historik. Později v Katovském domě bydlelo několik generací rodiny zedníka Kadlece, který štítu domu vyzdobil štukovými nápisy. Pro historiky je stavení cenné pro svoji původní podobu.

Švarcava

Zajímavý název, též ztracený v zapomnění, zněl Švarcava.

Po levé straně Dvorské ulice stávala kdysi u rybníka Bránského skupina dřevěných domů, asi z počátku 18. století. „Její velmi starý název Švarcava je hydronymum, čili pojmenování dle vodního toku. Tekl tudy Černý potůček,“ říká historik. Černý je německy schwarzer. Dnes už je v místě nová zástavba.

Pilský rybník i les

Dnešní Tálský mlýn býval kdysi Pilským mlýnem a pilská pila tu byla ještě dřív než mlýn. „Tálští hospodáři na Pilském mlýně od r. 1753. Předtím měla pila a mlýn každý zvlášť svého uživatele, ale Tálští oba provozu spojili v jeden celek,“ říká Lopaur. Ke klášteru krom Pilského rybníka patřil i rozlehlý Pilský les. Tyto názvy doložené v 17. století jsou odvozeny od klášterní pily.

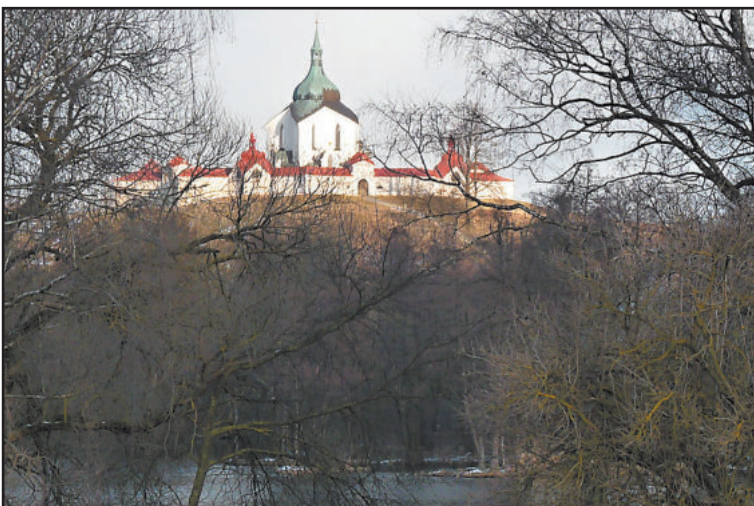
Kačina a Na Táborce

Jihozápadně od Pilského mlýna se na kopci Kačina rozkládaly pastviny, po roce 1920 byl vysázen obecní les. Dostal název Na Kačině.

Na okraji lesa za Dvorskou ulicí se třeptil nebeský rybník Jordánek s velmi starým názvem. Napájela jej dešťová voda a malé pramínky

STARÁ hráz je pozůstatkem středověkého rybníka. Vzala jej nejspíš velká voda v r. 1714.

POHLED na Zelenou horu přes Bránský rybník. Za ní roste hluboký Černý les i se svým tajemstvím.

KATOVSKÝ dům ve Dvorské ul. v r. 1892 přestavěl zedník Jan Kadlec. Ze štukových nápisů ve východním štítě lze rozluštit jen úločky: „...PRVNÍ DŮM MUJ BYLA KOLIBKA DREVENA DRUHI BUDE RAKV PRKENA“.

Snímky: Lenka Kopčáková

a sloužil k chovu malých kaprů (do věku tří let). Velmi starým názvem je i Táborka (nebo Na Táborce). V Josefském katastru značí louku a pole. Ve středověku nebo raném novověku tu mohl sice stát i nějaký vojenský tábor, ale mnohem pravděpodobnější je pojmenování podle člověka jména Tábor.

Poutě k Salvátoru

K Salvátoru je název tratě z 18. století. Legendami opředený kopec Salvátor (630,7 m) býval poutním místem ke sv. Salvátorovi, Spasiteli

ze odčerpát, je opředen legendami. Voda je prý zelená jako šaty utopených milenců, Bohunky a myslivce-kého mládence Petra. Měly tu žít obří ryby a raci. Svěho času lidé chodili k jezírku na zvláštní kvítí.

Zaniklé Milíkovice

Na hranici žďárského a polničského katastru kdysi žila středověká vesnička Milíkovice. Ale již v 15. století se uvádí jako zaniklá. Její přítomnost dodnes naznačují důležité cesty vedoucí sem od Velké Losenice, Polničky a Žďáru.

Starým Klášterákům je povědomý název Ploviny. Značí místo u hranice katastrů Zámku a Stržanova. Bývala to trať u Božích muk.

Poblíž zemské hranice ji narušila nová silnice, která se napojovala na státní silnici v Českém království.

Na trasu žďársko-libické stezky ve středověku navazovala cesta z kláštera přímo na Polničku. V místě rozdělení stávala Boží muka ze 17. století. Patřila mezi nejstarší sakrální památky v katastru. Někdo je zci-zil. Podle tohoto objektu se jmenovala celá trať mezi silnicí a Zelenou horou – U božích muk.

Prastarý Černý les

Dnešní procházku můžeme hrdě ukončit návštěvou naší památky UNESCO. Na dohled ze zelenohorského kopce máme místo s důkazy o nejstarším osídlení a přítomnosti člověka u nás ve Žďáře.

Kdybychom si dle historika Miloslava Lopaura měli z dnešní procházky vybrat úplně nejstarší pojmenování, pak je to Černý les. S ním jsou spojeny nálezy prastarých předmětů. „Kolem roku 1910 tu byly objeveny byzantské mince ze 6. století a místní nadšenec Jiří Spurný tu před lety nalezl germánskou sponu ze 3. století,“ uvádí muzejník. Jak dodává, spona je předmětem zkoumání v Archeologickém ústavu v Brně. O byzantských mincích publikoval začátkem 20. stol. Bedřich Drož ve Žďárském obzoru, kam se poděly, to se dnes již neví.

Dle znalců historie právě přes Černý les v prostoru od Stržanova směrem k Vysokému a dál vedla kdysi Libětická stezka. Odbočka směřovala na Starý Žďár.

„Název Černý může znamenat starý a hodnotný les nebo les jedlový,“ podotýká Lopaur. Mnozí ještě pamatují, že v místě hřbitova pod Zelenou horou bývala louka se zastřešenými studánkami. „Kdysi odtud byla voda čerpána přes Konventský rybník pro zámek a pivovar,“ říká historik.

Dodává, že louka byla součástí tratě Na Zelené hoře, stejně jako kopec, kde od roku 1722 stojí kostel sv. Jana Nepomuckého. Do té doby mohl být kopec (někdy zvaný Strmá hora) součástí Černého lesa nebo také pastviny ovcí.

Název Zelená hora souvisí až se založením poutního kostela. Evokuje vzpomínku na zakladatele zdejšího kláštera. V polovině 13. století přišli do Žďáru cisterciáckí mniši ze západočeského Nepomuku. I tam mají kult sv. Jana Nepomuckého a svoji Zelenou horu opředenou legendami.

Pojďme si zpříjemnit jarní separé

Ač to zatím tak nevypadá, jaro se nezdá příliš blízko a přesně za měsíc budeme vnímat máchovský nostalgický čas.

Poslední dubnový večer patří v Čechách tradičně pálení čarodějnic a zvykům Filipojakubské noci. V letošní pandemické situaci se nejspíš i čarodějnice změni v první jarní „separé“ grilování či opékání špekáčků.

Protože dříve býval 1. květen svátkem apoštolů Filipa a Jakuba, předcházející noc získala název Filipojakubská. V lidové tradici se o této noci v obcích stavěly májky, na jejichž vrcholu se třepotal ozdobený věnec. Byl symbolem panenství dívek ve vsi. Chlapci museli májku každou noc dobře hlídat, aby ji vetřelci z okolních vsí neskáčeli. Na prvního máje je dodnes tradicí políbit svou dívku či manželku pod rozkvetlou třesní. To, aby žena byla stále krásná a do roka neuschla.

Střední generace si ještě pamatují prvomájové průvody. Svátek práce byl mezinárodní událostí na paměť stáv-

VZPOMÍNKA na stavění májky v roce 2019 na Mělkovicích.

Foto: Běla Špinarová, archiv Mělkovice, m.č.

ky chicagských dělníků z 1. 5. 1886. Za socialismu tvořily 1., 5. a 9. květen trojici slavných májových dnů. Od konce 2. sv. války připomínaly boj lidu za svobodu. Konaly se velkolepé prvomájové průvody s mávátky, alegorickými vozy a ukázkami sportovních a zájmových oddílů. Účast bývala povinná. Ti, co postrádali nadšení pro věc, se hleděli v průvodu ukázat, aby získali bodík, a pak nenápadně mizeli na své zahrádky.

-lko-

Pošlete své příběhy

Máte osobní vzpomínku na Filipojakubskou noc, stavění májek či První máj v různé podobě? Můžete se o svůj příběh podělit s ostatními čtenáři. Pošlete jej v rozsahu max. 30 řádků do 15. dubna a my jej otiskneme ve ŽN či na našem portálu.

Naše adresa: Redakce Žďárských novin, Horní 28, 591 01 Žďár n. S. 1; email: nzz.redakce@centrum.cz

Prvomájové retro vzpomínání maratonce

Svůj májový příběh nám jako první poslal 81letý Alois Bradáč, maratonec a držitel Ceny města z roku 2020.

První květen (přestože kalendářně Svátek práce) je odedávna časem lásky, ale dříve býval i dnem průvodů, slavností a sportovních aktivit. Má svoji poetiku vsazenou do atmosféry probouzejícího se jara a je symbolem mládí.

Když mně bylo pouhých dvacet let, sloužil jsem 1. máje na vojně v klášteře Teplá u Mariánských Lázní (a do civilu mi zbývalo ještě dlouhých 500 dnů).

Před pětadesáti roky (1966) jsem měl na prvomájové veselici v přírodním amfiteátru zámekového parku ve Velkém Meziříčí první rande se svou budoucí (i nyní) manželkou – v nedělní pohodě rozkvetající přírody.

Když jsem měl čtyřicet (1980), večer 1. 5. jsem odcestoval do Brna, abych tam absolvoval dvoudenní dálkový pochod po březích šesti řek (Svratky, Bobravy, Rokytne, Jihlavy, Oslavy a Svitavy) o celkové délce 130 km.

Deset let poté, 1. 5. 1990 jsem obsadil druhé místo v kategorii padesátníků při jubilejním 25. ročníku běhu městským parkem „Kolem poličských hradeb“.

Dne 1. 5. 2001 (tedy před dvaceti roky) jsem vybojoval největší mezinárodní úspěch – první místo na Mistrovství Evropy veteránů v silničních bězích na ostrově Malta. To ve věkové kategorii nad 60 let. Běželi jsme v úmorném vedru, vanul však slabý větřík od azurově průzračného moře. A začínala letní sezóna.

Každoročně pak moje první máje tradičně patřily běžeckým závodům. O pět let později jsem vyhrál ve své věkové kategorii „Karlovo kopcování“ v Benešově, jako cenu jsem obdržel švýcarské náramkové hodinky.

Za dalších pět let jsem se 1. 5. 2011 zúčastnil běžeckého krosu na Račín

řazeného do Žďárské ligy mistrů. Byla to pro mne kvalitní příprava na evropský šampionát veteránů konaný v polovině května ve Francii. Odtud jsem si v kategorii do 70 let přivezl ještě jednu vytoženou bronzovou medaili.

Loni, v roce mých osmdesátin, se za nouzového stavu žádné prvomájové akce neuskutečnily a covidová opatření je neumožní ani letos.

První máje spoluvytvářely pestrou mozaiku zážitků v radostech i nesnázích mého osobního a sportovního života. Neúprosná doba současné pandemie na ně zanechává už jen kytíčku nostalgických vzpomínek.

Alois Bradáč

Knihovna M. J. Sychry

ONLINE PŘEDNÁŠKY - odkazy budou umístěny na fb a stránkách knihovny www.knihzdaz.cz.

■ 19. 4. 9.00 **Miloslav Lopaur: Dějiny lidské přítomnosti ve Žďárských vrších I.** Díl věnovaný stopám nejstaršího osídlení. Dozvíme se, odkud přišli kolonisté, jak vypadala oblast ve středověku, proč došlo v 15. století k zániku řady sídel či zda byla oblast rájem loupežníků.

■ 26. 4. 18.00 **Kamila Dvořáková: Lofoty a cesta na jih k polárnímu kruhu.** Virtuální cesta po norském souostroví Lofoty, včetně hlavního města Svolværu. Rybářská vesnička Nusfjord je v seznamu UNESCO. Nakoukneme do přírody s jezery, horami i bílými plážemi... Dojde i na Vikingy, slavné sušené tresky či cestu přes rozbořeného moře.

■ **ČARODĚJNICKÝ KVÍZ** - dětské oddělení připravilo pro malé i větší čtenáře on-line soutěž o drobné ceny. Bližší informace najdete na stránkách www.knihzdaz.cz a na fb knihovny.

VÝSTAVY

■ Čechův dům **Objektivem k srdci**: snímky Milana Šustara.

Cílem autora a sociálního projektu je prostřednictvím fotografií přiblížit život seniorů, hendikepovaných a dalších sociálních skupin.

■ Galerie M. J. Sychry **Návraty domů**: snímky Fotoklubu Freeland Žďár n. S.; **Jimramovsko - Genius loci**: fotografie Zdeňka Bureše. -red-

Regionální muzeum

Velikonoční okénka

Nová muzejní okénka čekají na kolemjdoucí v Regionálním muzeu na Tvrzi. Těšit se můžeme i na méně známé zajímavosti z velikonoční tematiky.

V prvním okénku spatříme barokní pašijový průvod, tak jak se mohl konat i při žďárském klášteře. Na Veliký pátek před ušaslými diváky defilovali křížovníci, kající, sebesmrkači, nebo také alegorické obrazy smrtelných hříchů a lidských poklesků, vybízející přihlížející k pokání a nápravě. Inspirovat se můžeme ukázkami technik zdobení velikonočních vajec, které ženy chystaly na Bílou sobotu. Chlapci zase pletli mršáčky.

Druhým okénkem nahlédneme do velikonočně vyzdobené světničky s tradičním obědem podávaným na Boží hod. Uvidíme připomín-

ku rituálů konaných v tento den a také „sekačku“ na Červené pondělí. Okénka budou svítit až do 25. dubna.

Na muzejním webu (<https://muzeum.zdarns.cz/>), na facebooku i v muzejních podcastech se o velikonočních tradicích dozvíme spoustu zajímavostí.

Víte třeba, proč se u nás ve Žďáře říká „držet modrý pondělek“?

Ne? Tak se podívejte...

-lko-

Stomatologové o víkendech

2. 4. MUDr. Miluše Hrašková, Studentská 4/ ZR 1 (566 690 131)

3. 4. MUDr. J. Šmídek, Palackého n. 32, N. Město n/M. (566 524 615)

4. 4. Lékař stomat. M. Klepach, Závískova 153, V. Meziříčí (775 234 573)

Žďárské noviny

Vydává: Parola spol. s r.o., IČ 18199283, Fritzova 1552/34, 586 01 Jihlava, www.jihlavske-listy.cz/nzr - Vychází 1x měsíčně v nákladu 10.400 ks, zdarma do každé domácnosti, č. 4 vyšlo 1. 4. 2021. Vychází od roku 1994.

Adresa redakce: Horní 28, 591 01 Žďár nad Sázavou - Redaktor: Lenka Kopčáková, mob.: 736 193 687, e-mail: nzr.redakce@centrum.cz - Inzerce: mob.: 732 235 415, e-mail: nzr.reklama@centrum.cz - Tisk: Czech Print Center a.s. - Registrace: MK ČR E, číslo indexu 11277 - Distribuce: RENVY Trade s.r.o., Grusova 413, Pardubice. Reklama: tel.: 567 578 027.

© Parola spol. s r.o. Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku obsahu Žďárských novin bez písemného svolení vydavatele je zakázáno.

5. 4. MUDr. Petr Foltan, Herálec 81 (774 900 858)

10. 4. MUDr. Tomáš Dvořák, Velká Losenice (775 479 595)

11. 4. MUDr. Petr Filla, Střední 5, V. Meziříčí (566 524 275)

17. 4. MUDr. Marie Kulková, Strážek 80 (566 567 332)

18. 4. MUDr. Kozáková, Zahradní 271, Bystřice n/P. (725 422 742)

24. 4. MUDr. O. Bartoš, Na Městečku 310, N. Veselí (566 667 236)

25. 4. BLADENT s.r.o., Štursova 111, N. Město n/M. (566 616 904)

Ordinační doba: 9.00-12.00, aktuální LPS sledujte na www.nnm.cz.

Heraldickým detektivem

Správné odpovědi naší heraldické detektivky ze str. 10.

Pravdu měl ten, kdo tipoval obce: 1 Počátky; 2 Polníčka; 3 Velká Losenice; 4 Jámy.

-lko-

OD KINSKÝ Žďár, a.s.
Bezručova 4, 591 01 Žďár nad Sázavou,
Tel.: 566 628 861, obchod@kinsky-zdar.cz
www.odkinsky.cz

**GRILOVÁNÍ
ZAČÍNÁ**

OD: PO-PO 8:00 – 18:00, SO 8:00 – 17:00, NE 9:00 – 17:00
RYBÁRNA: PO 9:00 – 16:00, ÚT-PÁ 9:00 – 17:00, SO 8:00 – 16:00, NE ZAVŘENO
KONTAKT NA OD: 566 821 861, OBCHOD@KINSKY-ZDAR.CZ
KONTAKT NA RYBÁRNU: 564 565 218, OBCHOD@KINSKY-ZDAR.CZ
ADRESA PRODEJNY: OD KINSKÝ, BEZRUCHOVA 4, 598 01 ŽĎÁR NAD SÁZAVOU